

Герои **пожелтевшей** фотографии **(Саһарбыт** **хаартыска героидара)**

Урок – исследование «Судьба одной семьи в
русле истории тоталитарного государства».

Уруокпут тирэх тыла (эпиграф)

-
- *Ийэ дойдугар тугу, ханныгы дъайаргынан*
- *Ой дуораана буолан өлбөт уйэлэниэң.*
- *Бар дьонун туһугар олорбут эбит*
- *буоллаххына,*
- *Бар дьонун кэхтибэт кэс тылыгар*
- *дуораһыйыаң*
- *С.Данилов «Кэс тыл»*

Урук сыала:

- Хаартыскаҕа кимнээх, туох дьон олороллорун билиэхпит, ааттарын-суолларын чуолкайдыхпыт.
- Кинилэр дьылҕалара дойдубут ханнык историческай кэрдийин кытта ситимнэнэн трагическай хайысхаламмытын билиэхпит.
- Кинилэр саха норуотун туһугар туох үлэни ыппыттарын кытта билсиэхпит.
- Саха норуотун сорҕото, саха кэскилэ буоларбыт быһыытынан киэн туттар дьоммут олохторун – дьаһахтарын, духуобунай нэһилиэстибэлэрин үөрэтэргэ олук ууруохпут.

Тылдыт

- Олук
- Репрессия
- Сойуолааһын.
- Конфедералистар
- ОГПУ

Тылдыт

- **Олук** . 1.Ойо быһыы, кэрдии. 2.Мас сыһа 3.Хардыы 4.Көспүт суолта5а: Инники сы5арыйыы, үүнүү – сайдыы кэрдийһэ, кэрчигэ.
- **Репрессия**— наказание, карательная мера, применяемая государственными органами.
- **Сойуолааһын**. 1. Кыылы, киһини өлөрөөрү экиирэтии 2.Өстүйэн, абааһы көрөн, дыаныһан туран буруйга-сэмэ5э, кытаанах дьүүлгэ тиксэрии.
- **Конфедералистар** – 20-с сылларга Саха Сирэ туспа республика буоларын иһин турууласпыт организация чилиэннэрэ.
- **ОГПУ**- Областное Главное Политическое Управление

Слева направо стоят: К. Павлов, К. В. Ксенофонтов, А. В. Ксенофонтов, Г. В. Ксенофонтов, Т. М. Антипина, Е. В. Ксенофонтова. Во второй ряд стоят Е. Антипина, сидят: Е. В. Ксенофонтова, В. И. Ксенофонтов, Е. М. Ксенофонтова, Е. В. Ксенофонтова с дочерью. Внизу: Илья и Аркадий Ксенофонтовы.

Кытыл-Дьура Сэмэнэптэрэ

Ксенофоновтар сыдыааннара

антах анал литератураны булан, архыыбы хасыыан атын аймахтара ханна баалларын, хайдах дьылбаламмыттарын билбит кьи диэн санааба кэллим.

Ксенофоновтарга биһиги аймаас сыһыанс

*Въ короткое время существовала счастливо
семья гражданина Василия Никифоровича
Ксенофонтова, после революции распалась.*

Ксенофонтот Василий Никифорович
хаартыска кэнигэр суруйбут бэлхэтэһинэ.

Слева направо стоят: К. Павлов, К. В. Ксенофонтов, А. В. Ксенофонтов, Г. В. Ксенофонтов, Л. И. Агитонов, Е. В. Ксенофонтова. Во втором ряду стоят Е. Агитонина, сидят: Е. В. Ксенофонтова, В. Н. Ксенофонтов, Е. М. Ксенофонтова, Е. В. Ксенофонтова с дочерью. Внизу: Илья и Архадий Ксенофонтовы.

Студия «Восток»

Хас сыллаах хаартысканый? Бу кимнээ5ий?
Кинилэр дьыл5алара хайдах салаллыбытай?

А5а баһылык –

Василий Никифорович Ксенофонов

А5а баһылык В.Н.Ксенофонов 1886 – 1888 сс. быыбарынай, 1888 – 1891 сс. кандидат, 1891 – 1895 сс. улуус кулубата. 1899 с. Дьокуускайга кэспуттэр.

Василий Никифорович уэрэхтээх, атыһыт, дьон ытыктабылын ылбыт киһи эбит. Орто унуохтаах. Киппэ кэруннээх , олонхо бухатыырын санатар киһи эбит. Василий Никифорович тыла о5олоругар улахан ыйааһыннаах эбит, кинилэри норуот сиэрин-туомун тутуһарга, норуот интэриэһин урдуктук тутарга уэрэппит.

Революция кэнниттэн Тиит-Арыыга биир дьиэлэрин оскуола5а биэрбиттэр, иккис дьиэлэрин - кулуупка. Дьон оло5ун тупсарарга элбэх улэни ыппыт: хортуоппуй , бурдук олордутун, суэһу иитиитин көһүлүүр эбит. Норуотугар өнөтүн иһин элбэх мэтээлдэрлээх

Гавриил Васильевич Ксенофонов (1888 – 1938)

*Аан дойдуга
биллэр учуонай,
историк,
этнограф, биир
дойдулаахпыт
Г.В. Ксенофонов
сүрүн үлэлэрэ:
«Ураанхай сахалар»,
«Эллэйада»*

Павел Васильевич Ксенофонтов (1990 1028\

П.В. КСЕНОФОНТОВ
(1890-1928)

Руководитель антибольшевистского движения в Якутии в 1927—1928 годах, известного как «движение конфедералистов» или «ксенофонтовщина».

На фоне вооружённых выступлений Ксенофонтов 28 сентября 1927 года в селении Кудома заявил о создании «Младоякутской национальной советской социалистической партии конфедералистов». В ответ на это якутское руководство объявило Ксенофонтова и его сторонников бандитами и взяло курс на вооружённое подавление мятежа.

В октябре-ноябре 1927 отряды восставших во главе с Ксенофонтовым, Артемьевым и Михайловым заняли Западно-Кангаласский и часть Восточно-Кангаласского улусов. В декабре 1927 года отряды Ксенофонтова действовали на территории уже пяти улусов Якутии и насчитывали до 750 человек.

4 декабря 1927 года в селении Мытатцы был избран ЦК партии конфедералистов, Ксенофонтов стал генеральным секретарём партии. Несмотря на обещание амнистии, Павел Ксенофонтов был расстрелян 28 марта 1928[3] года. Реабилитирован 26 марта 1993 Прокуратурой РС(Я)

Ксенофоновтар орто уолаттара

**Ксенофонов Константин
Васильевич**

Ксенофонов Иван Васильевич

Ксенофоновтар кыра уолаттара Аркадий уонна Илья

Ксенофоновтар оџолорун дьылџалара

- Гавриил 1888 – 1938 (ытыллыбыт)
- Елена 1889 - 1978 (Антипина)
- Павел 1890 – 1928 (ытыллыбыт, ыстыгынан сэймэктэммит өлүгүн аџатыгар биэрбиттэр)
- Татьяна 1893 - ? (Павлова)
- Евдокия 1894 – 1952 (Протодияконова)
- Константин 1897 – 1928 (1922 с. Америкаџа күрээбит, онно дойду ахтылџаныттан өлбүт)
- Иван 1900 – 1972 (1929-38 сылларга Беломорканал тутуутугар хаатырџаџа сылдыбыт, Верхоянскайга баран тыыннаах хаалбыт.)
- Аркадий 1901- 1941 (1939 с. Магадаңна сыылкаџа ытыллыбыт, онно хаатырџа балыыһатыгар өлбүт.
- Илья 1903 – 1922 (1921 с.тутуллубут, сыл курдук ИТЛ-га сыппыт, онно ГПУ пыыткатын ааспыт, дьиэтигэр тахсаат, 1 нэдиэлэ буолан баран өлбүт.

Ксенофонов В.В. дьийэ кэргэнэ

Хаартысканан тургутук

Семейный портрет: К. Павлов, К. В. Константинов, А. В. Константинов, Г. В. Константинов, И. В. Константинов, Г. В. Константинов, И. В. Константинов, А. В. Константинов, Г. В. Константинов, К. В. Константинов, К. В. Константинов, К. В. Константинов, К. В. Константинов. Фото: Илья и Аркадий Константиновы.

1900 – 1972 (Беломорканал тутуутугар хаатыр5а5а сылдыбыт, Верхоянскайга баран тыыннаах хаалбыт.)

1901- 1941 (1939 с. Магаданга сыылка5а ытыллыбыт, онно хаатыр5а балыһатыгар өлбүт.

1888 – 1938 (ытыллыбыт)

- 1903 – 1922 (1921 с.тутулубут, сыл курдук ИТЛ-га сыппыт, онно ГПУ пыткатын ааспыт, дьэстигэр тахсаат, I нэдиэлэ буолан баран өлбүт.

1897 – 1928 (1922 с. Америка5а күрээбит, онно дойду ахтыл5аныттан өлбүт)

1890 – 1928 (ытыллыбыт, ыстыгынан сэймэктэммит өлүгүн а5атыгар бизэрбитэр)

Ксенофоновтар ааттарын үйэтитии

- Республикабыт бастакы президенэ М.Е. Николаев инициативатынан 2002 сыллаахха Покровской куорат 320 сылыгар бырааттыы Ксенофоновтарга пааматынньык туруоруллубута.
- Покровской куорат киин уулуссата кинилэр ааттарын сүгэр
- Тиит-Арыы орто оскуолата Г.В.Ксенофонов аатын ылбыта.
- 2010 сыллаахха Саха театрыгар Баһылай Харысхал суруйуутунан Андрей Борисов «Көмүөл» испэктээкили туруорбута.

Баһылай Харысхал «Көмүөл» испэктээгэ Саха театрынан сыанатыгар

«Көмүөл» геройдара

Хатыылаах
боробулуоха

Павел Ксенофонов
. Тутулуу.

Рефлексия

- Ксенофоновтар оморбут улуустара, нэһилиэктэрэ...
- Кинилэр оморбут кэмнэрэ...
- Репрессия диэн...
- Миэхэ уруок хаалларбыт санаалара...
- «Көмүөл» испэктээк ...